

Wstęp do zagadnień prawnych działalności komercyjnej ...i nie tylko

Piotr Bednarek

**Krajowy Punkt Kontaktowy
Programów Badawczych UE**

**Instytut Podstawowych Problemów Techniki
Polskiej Akademii Nauk**

1. Podmioty prawa polskiego.
- ϒ. Zdolność prawna, a zdolność do czynności prawnych.
- ϓ. Słowniczek pojęć dodatkowych.
- ε. Spółki prawa handlowego.
- ο. Odpowiedzialność karna.
- Ϛ. Rejestry państwowe.
- ϛ. Rodzaje umów w prawie polskim.
- ⋈. Uwagi praktyczne.

- **Osoby fizyczne**

Wszyscy ludzie od chwili urodzenia do dnia śmierci (*art. 8 k.c.*)

- **Osoby prawne**

➤ Skarb Państwa oraz jednostki organizacyjne, którym osobowość prawna została przyznana przez przepis szczególny (*art. 33 k.c.*)

➤ Osobą prawną w tym znaczeniu są m.in: sp. z o.o.; S.A.; fundacje, stowarzyszenia, jednostki PAN i in.

➤ Osobowość prawna powstaje z chwilą wpisu danej jednostki do właściwego rejestru, chyba że ustawa stanowi inaczej (*art. 37 k.c.*)

- **Ułomne osoby prawne**

Jednostki organizacyjne, które nie są osobami prawnymi ale ustawa szczególna przyznaje im zdolność prawną (*art. 33¹ k.c.*).

Są to m. in. **sp. j.**; **sp. p.**; **sp. k.**; **S.K.A.**

Zdolność prawna, a zdolność do czynności prawnych

• Zdolność prawna

- Jest to zdolność do bycia podmiotem praw i obowiązków cywilnoprawnych.
- Osoba fizyczna ma zdolność prawną z mocy prawa, od chwili urodzenia do śmierci.
- Nie można ograniczyć zdolności prawnej takiej osoby.
- Osoby prawne posiadają zdolność prawną od chwili powstania.

• Zdolność do czynności prawnych

- Jest to zdolność do nabywania praw i obowiązków za pomocą swojego działania.
- Osoby fizyczne nabywają zdolność do czynności prawnych z wiekiem.
- Zdolność do czynności prawnych osób fizycznych może być ograniczona przez ubezwłasnowolnienie częściowe lub całkowite.
- Osoby prawne posiadają zdolność do czynności prawnych od dnia powstania.

• Przedsiębiorca

Przedsiębiorcą jest podmiot wykonujący we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową – może być nim osoba fizyczna, prawna lub „ułamna osoba prawna” (art. 43¹ k.c.)

• Firma

- W rozumieniu prawa jest to nazwa przedsiębiorcy.
- Firmą osoby fizycznej jest jej imię i nazwisko oraz ewentualnie dodatkowa nazwa identyfikująca działalność gospodarczą (art. 43⁴ k.c.)
- Firmą osoby prawnej jest jej nazwa (art. 43⁵ k.c.)

• Siedziba osoby prawnej

Siedzibą osoby prawnej jest miejscowość, w której ma siedzibę jej organ zarządzający, chyba że ustawa lub statut stanowią inaczej (art. 41 k.c.)

• Miejsce zamieszkania

Miejszem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu (art. 25 k.c.)

- **Działalność gospodarcza**

Działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

- **Prokura**

Prokura jest pełnomocnictwem udzielonym przez przedsiębiorcę podlegającego obowiązkowi wpisu do rejestru przedsiębiorców, które obejmuje umocowanie do czynności sądowych i pozasądowych, jakie są związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa (*art. 109¹ k.c.*)

- **KRS - Krajowy Rejestr Sądowy**

Rejestr m.in. przedsiębiorców, stowarzyszeń i fundacji, ZOZ, dłużników niewypłacalnych prowadzony jest przez Sąd Rejonowy dla m. st. W-wy. Znajduje się on na ul. **Czernikawskiej 100.**

Spółki prawa handlowego działają w szczególności w oparciu o przepisy Kodeksu spółek handlowych.

Spółki prawa handlowego dzielą się na spółki:

- **osobowe:** jawna, partnerska, komandytowa i komandytowo-akcyjna,
- **kapitałowe:** z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjna.

Spółki prawa handlowego podlegają wpisowi do KRS.

Spółka jawna jest „pierwowzorem” dla pozostałych spółek osobowych.

Jest najbardziej uniwersalną spółką osobową. Umowa pisemna.

Wspólnicy odpowiadają za zobowiązania spółki subsydiarnie ze spółką, co oznacza, że można pozwać równolegle spółkę i wspólników ale egzekucję z majątku wspólników prowadzić jedynie w przypadku bezskuteczności egzekucji z majątku spółki.

Osoba przystępująca do spółki odpowiada za zobowiązania spółki powstałe przed dniem jej przystąpienia.

Spółka i subsydiarnie wspólnicy odpowiadają za zobowiązania przedsiębiorstwa wniesionego do spółki przez jednoosobowego przedsiębiorcę.

Spółka partnerska

Spółka partnerska jest spółką tworzoną wyłącznie przez wspólników w celu wykonywania wolnego zawodu: adwokata, aptekarza, architekta, inżyniera budownictwa, biegłego rewidenta, brokera ubezpieczeniowego, doradcy ubezpieczeniowego, doradcy podatkowego, maklera papierów wartościowych, doradcy inwestycyjnego, księgowego, lekarza, lekarz dentysty, lekarza weterynarii, notariusza, pielęgniarki, położnej, radcy prawnego, rzecznika patentowego, rzeczoznawcy majątkowego, tłumacza przysięgłego i innych zawodów jeżeli pozwalają na to ustawy szczególne.

Partner nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania spółki powstałe w związku z wykonywaniem wolnego zawodu przez innego wspólnika lub za zobowiązania powstałe w wyniku działań pracownika podległego temu wspólnikowi. Umowa spółki może rozszerzyć tę odpowiedzialność. Jest też odpowiedzialność osoby przystępującej za zobowiązania wcześniejsze z działalności ogólnej.

Wymagana jest forma pisemna umowy spółki.

Spółka komandytowa to spółka, w której przynajmniej jeden wspólnik odpowiada bez ograniczeń (komplementariusz) i przynajmniej jeden wspólnik odpowiada do określonej wysokości sumy komandytowej (komandytariusz).

W firmie spółki należy wskazać nazwisko komplementariusza. Jeżeli „przypadkowo” przy rejestracji spółki wpiszemy tam nazwisko innego wspólnika, to będzie on odpowiadał jak komplementariusz.

Osoba przystępująca do spółki w charakterze komandytariusza odpowiada za zobowiązania spółki istniejące w chwili wpisania jej do KRS.

W przypadku wniesienia do spółki przedsiębiorstwa jednoosobowej działalności gospodarczej komandytariusz odpowiada za zobowiązania przedsiębiorcy istniejące w chwili przystąpienia przedsiębiorcy.

Wymagana forma notarialna umowy spółki.

Spółka komandytowo-akcyjna jest spółką, w której przynajmniej jeden wspólnik odpowiada za zobowiązania spółki bez ograniczeń (komplementariusz) i przynajmniej jeden wspólnik jest jej akcjonariuszem.

Spółka posiada organa tj. Walne zgromadzenie i Komisję rewizyjną ale nie ma zarządu.

Akcjonariusz nie odpowiada za zobowiązania spółki i jej nie reprezentuje, lecz jest jej pasywnym inwestorem. Akcjonariusz może być jedynie pełnomocnikiem spółki.

Wymagana forma aktu notarialnego umowy spółki i wkład 50.000 zł kapitału.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest spółką kapitałową i osobą prawną.

Za zobowiązania spółki odpowiada spółka swoim majątkiem. Członków zarządu można pozwać m.in. w przypadku bezskuteczności egzekucji z majątku spółki chyba, że złożą oni we właściwym czasie wnioszek o ogłoszenie upadłości lub układu.

Wymagana jest forma aktu notarialnego umowy spółki i wkład **5.000 zł** kapitału zakładowego.

Spółkę reprezentują członkowie zarządu i/lub prokurenci jeżeli zostali ustanowieni.

Formą partycypowania w spółce są udziały. Może być spółką jednoosobową.

Spółka akcyjna jest spółką kapitałową i osobą prawną.

Jest samodzielnym bytem kapitałowym i działa poprzez organy.

Członkowie zarządu odpowiadają bez ograniczeń m. in. za umyślne działanie na szkodę wierzycieli.

Może być spółką jednoosobową, wymagany jest kapitał zakładowy w wysokości nie mniejszej niż **100.000 zł** i forma notarialna statutu spółki.

Odpowiedzialność karna

Każda osoba biorąca udział w tworzeniu, przekształcaniu lub prowadzeniu spraw spółki handlowej podlega odpowiedzialności karnej w wysokości do **20.000 zł**, ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności do lat 5, w zależności od rodzaju naruszonego przepisu i stopnia tego naruszenia.

Sankcją może być też zakaz prowadzenia działalności gospodarczej lub pełnienia określonej funkcji.

Może być to naruszenie praw spółki, wspólników lub osób trzecich.

Sankcją **5.000 zł** zagrożone jest niedopełnienie obowiązku podawania na pismach papierowych i formularzach elektronicznych oraz na stronach www numeru NIP, firmy, siedziby i adresu spółki, wysokości kapitału zakładowego, oznaczenia sądu rejestrowego spółki.

- **Odpisy aktualne/pełne z KRS**

Odpis aktualny zawiera informację o aktualnej sytuacji własnościowo-finansowej podmiotu. Koszt - 30 zł.

Odpis pełen zawiera informację o sytuacji własnościowo-finansowej podmiotu od dnia wpisania do rejestru do dnia wydania odpisu. Koszt - 60 zł.

- **Wypis z rejestru ewidencji działalności gospodarczej**

Uzyskiwany w urzędzie gminy/dzielnicy/miasta. Zawiera informację o adresie przedsiębiorcy, adresie działalności gospodarczej i rodzaju działalności oraz fakcie prowadzenia jej z inną osobą na podstawie umowy spółki cywilnej.

Spółka cywilna jest formą współpracy gospodarczej realizowanej na podstawie umowy cywilnoprawnej, podpisanej przez min. dwie osoby fizyczne lub prawne.

Spółka cywilna nie jest przedsiębiorcą, nie może pozywać lub być pozywaną, nie może wystawiać weksli etc.

Podmiotami uprawnionymi lub zobowiązanymi w spółce cywilnej są zawsze osoby wspólników. Pozew zawsze będzie skierowany przeciwko osobie „A” i osobie „B”.

Podobnie, to te osoby mogą podpisać weksel i to one odpowiadają całym swoim prywatnym majątkiem za zobowiązania zaciągnięte w ramach działalności prowadzonej w formie spółki.

Istnieje kilka podziałów umów, m.in. na:

- **Umowy nazwane**, to umowy, które unormowane są w przepisach ustawy (ponad 20 rodzajów w kodeksie cywilnym) oraz
- **Umowy nienazwane**, to wszelkie inne umowy, których zawarcie nie jest zabronione lub nie jest uznawane za bezskuteczne.

Inny podział umów wyróżnia umowy:

- **cywilnoprawne**,
- **prawa pracy**,
- **umowy spółek**.

Uwagi praktyczne cz. I

Planując zawiązanie spółki lub podpisanie jakiegokolwiek umowy **zawsze** należy zapoznać się z przepisami, w ramach których będziemy się poruszać.

Podpisując umowę z przedsiębiorcą należy **zawsze** żądać odpisu z KRS lub ewidencji działalności gospodarczej.

Podpisywana umowa winna dawać odpowiedź na pytania o wzajemne prawa i obowiązki stron w sytuacji, kiedy ziściłby się najgorszy z możliwych scenariuszy współpracy.

Umowa nie powinna być ogólnikowa, tj. nie powinna zawierać określeń zbyt „szerokich” znaczeniowo takich jak np. **„w marę możliwości”**.

W umowie **zawsze** należy wpisać dane identyfikujące stronę (PESEL, KRS).

Podpisując umowę z „silniejszym” partnerem należy zwrócić uwagę na potencjalne skutki wzajemnych rozliczeń z tytułu naruszenia postanowień umownych.

W przypadku wątpliwości zawsze należy uzyskiwać informacje w urzędzie, w którym będziemy załatwiać swoją sprawę i z dystansem podchodzić do doświadczeń innych osób.

W urzędach, w przypadku wątpliwości lub różnicy zdań, zawsze należy pytać o wskazanie **podstawy prawnej** danego twierdzenia.

Korzystnie jest zapoznawać się z poradnikami zamieszczonymi na stronach internetowych urzędów.

Każdy akt prawny jest ważny jeżeli działamy w zakresie jego regulacji.

Absolutne minimum wiedzy dla życia codziennego każdej osoby fizycznej wydają się zawierać:

- Kodeks cywilny,
- Kodeks postępowania administracyjnego,
- Kodeks pracy,
- Ustawa - Prawo o ruchu drogowym.

W wersji rozszerzonej – Kodeks spółek handlowych i Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej.

- www.sejm.gov.pl

Dziękuję za uwagę

Dane do kontaktu:

Piotr Bednarek

piotr.bednarek@kpk.gov.pl

piotr.bednarek@cambridgepython.pl

Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych UE

Instytut Podstawowych Problemów Techniki
Polskiej Akademii Nauk

ul. Żwirki i Wigury 81
02-091 Warszawa

tel: 0 22 828 74 83

fax: 0 22 828 53 70

e-mail: kpk@kpk.gov.pl

